

Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı

Doç. Dr. Gültekin Rodoplu
M.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

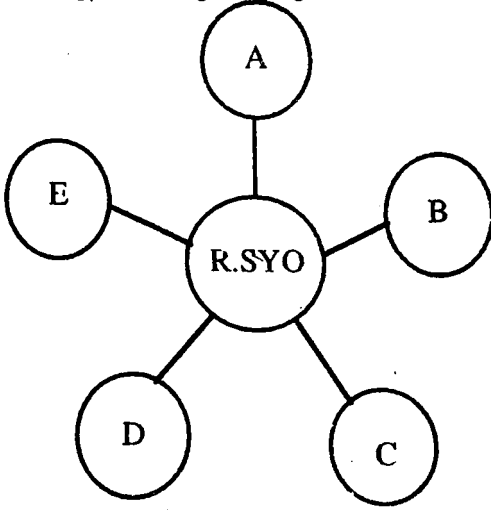
Sermaye piyasalarının önemli işlevlerinden biri, yeni kaynaklar yaratmak, diğeri de yaratılan kaynakları verimli alanlarda kullanmaktır. "Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı" (RSYO) da böyle bir düşüncenin ürünüdür.

1. Tanımı

Risk sermayesi kaynak yetersizliği nedeniyle hayata geçirilemeyen, başarıya ulaşma olasılığı yüksek yatırım projelerinin finansmanını, yönetimine katıldığı yeni şirketler kurarak yapan ve ileride oluşacak karlar ile pay senetleri fiat artışlarından yararlanmayı hedefleyen örgüetlenmiş bir portföy yönetim kuruluşudur.

Girişim şirketleri (GŞ) RSYO tarafından risk sermayesi yatırımı yapılan anonim ortaklıklardır. Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak olan, yüksek gelişme potansiyeli taşıyan ve taşınır değerlerinin likiditesi düşük girişim şirketlerince birinci el piyasalarda çıkarımı yapılan sermaye piyasası araçlarına yatırım yapılarak gerçekleştirilen, uzun vadeli kaynak aktarım biçimine risk sermayesi yatırımı denir.

Girişim şirketlerinin sinai uygulama veya ticari pazar potansiyeli olan araç, gereç, malzeme, hizmet veya yeni ürün, yöntem, sistem ve üretim tekniklerinin meydana getirilmesini amaçlamaları veya etkinliklerini bu doğrultuda gösteriyor olmaları ya da yönetim, teknik ve sermaye desteği ile bu doğrultuya girebilecek nitelik taşımaları gereklidir.

R.S.Y.O. VE G.S.'LERİ (A,B,C,D,E)

2. Özellikleri

R.S.Y.O'nin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- R.S.Y.O. büyük yatırım örgütünün sağladığı yararardan faydalandırılmak üzere birden fazla G.Ş.'nin portföyünü yürütmek üzere oluşturulmuş portföy yönetim ortaklığıdır.
- G.Ş.'lerine sadece finansal yardım sağlayan kuruluşlar olmayıp, hukuki, teknik, yönetim, her türlü uzmanlık alanında danışmanlık gibi hizmetler sunar.

- R.S.Y.O.'ları G.Ş.'nin yönetimini gözetim altında tutar. Gözetim altında tutmak ile denetim altında tutmak arasında hukuki olduğu gibi finansal yönden de farklılıklar vardır. G.S. ile yapılan yatırım sözleşmelerinde R.S.Y.O.'nin hak ve yükümlülükleri belirlenir.
- Yatırım sözleşmesinden doğan hak ve yükümlülüklerin denetimidir. Bu konuda, G.Ş.'nin çalışma alanlarındaki özgürlüklerini kısıtlayıcı nitelikte değildir.
- R.S.Y.O.'nin bünyesinde proje değerlendirme merkezi olacaktır. Bu merkez verimli projelerin finansmanı konusunda girişimcileri destekleyerek G.Ş.'i oluşturulacaktır.

3. Kuruluş Koşulları

RSYO'nin risk sermayesi etkinliğinde bulunmak üzere Kurul'a başvurmuş olmaları ve:

- Kayıtlı sermayeli anonim ortaklık şeklinde kurulmaları,
- Başlangıç sermayelerinin 100.000.000.000.- (Yüz milyar) Türk Lirasından kayıtlı sermayelerinin 300.000.000.000.- (Üçyüz milyar) Türk Lirasından ve pay bedelinin 250.000.000.- (İkiyüzellimilyon) Türk Lirasından az olmaması.
- Pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve nama yazılı olması,
- Ortaklık süresinin beş yıldan az olmaması,
- Ticaret ünvanlarında "Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı" anlatımının bulunması,
- Esas sözleşmelerinin TTK, Kanun ve Tebliğ hükümlerine göre düzenlenmesi,
- Kurucularının bu Tebliğ'de gerekli görülen koşulları taşıması,
- Yabancı ortakların, 6224 sayılı kanun çerçevesinde gerekli izni almış olmaları, zorunludur.
- RSYO'nin ünvanı, merkezi ve kurucularını tanıttıcı bilgiler,
- Başlangıç veya çıkarılmış ve kayıtlı sermaye tutarları ile pay değeri ve pay sayısı,
- RSYO'nin süresi,
- RSYO'nin amaç ve konusu,
- RSYO'nin yatırım politikası, yönetim ilkeleriyle girişim şirketlerinin seçim kriterleri,
- RSYO'nin yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürü ve diğer yöneticiler ile pay sahipleri arasında ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarında uygulanacak ilkeler,
- RSYO genel müdür ve yönetim kurulunun niteliklerine ilişkin ilkeler,
- RSYO'nin pay senetlerinin devrine ilişkin ilkeler,
- Pay sahiplerinin bilgilendirilmesi ve bilgi alma hakları ile RSYO'nun mali tablo ve raporlarının hazırlanma, sunulma ilkeleri,
- RSYO'nin hesap dönemi,
- Yatırım sınırlamaları,
- Yönetim ilkeleri,

konularına ilişkin hükümlerin bulunması gereklidir.(SPK Tebliğ,Seri:VIII No:2 Md.4-5)

4. Sınırlama Ve Yönetim İlkeleri

RSYO'ların yapamayacakları iş ve işlemler:

- Ödünç para işleriyle uğraşamazlar,
- Mevduat toplayamazlar, mevduat toplama sonucunu verebilecek iş ve işlemler yapamazlar,
- Ticari, sinai ve zirai faaliyetlerde bulunamazlar,
- Risk sermayesi yatırımı dışındaki sermaye piyasası etkinliklerinde bulunamazlar, (Teb. Md. 18)

RSYO'ların, sermayelerinin %10'undan fazlasına sahip olan paydaşların yönetim kurulu üyelerinin, genel müdür ve birim sorumlularının ayrı ayrı ya da birlikte sermayelerinin %10 veya daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara yatırım yapabilmeleri için esas sözleşmelerinde açık hüküm bulunması gerekir.

RSYO'lar yatırım yaptıkları girişim şirketlerinin taşınır değerlerini en fazla 10 yıl süreyle portföylerinde bulundurabilirler. Bu sürenin sonunda elden çıkarmanın imkansız olduğu ve büyük zarar doğuracağına anlaşılması halinde, bu süre kurul tarafından uzatılabilir.(Teb. Md. 19)

Girişim şirketlerinin yönetimine katılıp, bu şirketlere gerekli danışmanlık ve yöneticilik hizmetlerini sunabilirler.

Diğer risk sermayesi yatırım ortaklıklarına yatırım yapamazlar.

Yönetim kurulu üyelerinin seçiminde aday gösterme ayrıcalığı veren pay senedi dışında ayrıcalıklı pay senedi çıkaramazlar. .

Faaliyetlerinin gerektirdiği miktar ve değerden fazla taşınır ve taşınmaz mal edinemezler. Bu miktar ve değer, çıkarılmış sermayelerinin % 10'undan fazla olamaz.

Girişim şirketleri yapacakları yatırımlarını, tarafların hak ve yükümlülüklerini gösteren bir yatırım sözleşmesi çerçevesinde yaparlar (Teb. Md. 20).

RSYO'lar esas sözleşmede hüküm bulunmak ve yönetim kurulunca karar alınmak kaydıyla, faaliyetleriyle ilgili konularda kullanılmak üzere teknik ve girişim şirketlerinin seçimine ve yatırımlarının yönetimine ilişkin olarak uzmanlaşmış kişi ve kuruluşlardan danışmanlık hizmeti alabilirler (Teb. Md. 21).

5. Yatırım Sözleşmesi

RSYO'lar girişim şirketlerine yapacakları risk sermayesi yatırımlarını, aşağıda asgari unsurları belirlenmiş yatırım sözleşmesi dahilinde yaparlar: (Teb. Md. 22)

- RSYO'nin ünvanı ve merkezinin adresi,
- Portföy şirketinin ünvanı ve merkezinin adresi (Portföy girişiminin adresi)
- Sözleşmesinde kullanılan kavramların açıklanması
- Girişim şirketinde hangi yatırım aşamasının finanse edileceği,
- Yatırım tutarı,
- Güvence istenip istenmediği; isteniyorsa niteliği,
- Özsermaye yatırımı söz konusu ise, faiz oranı, itfa planı, ödenme biçimi, erken ödeme durumu, pay senedi ile değiştirilebilir tahvillerden değiştirme ilkeleri,
- RSYO'nin bilgi alma ve yönetimde temsil edilmesine ilişkin haklar,
- Girişim şirketinin üretim, pazarlama, borçlanma ve mevzuat çerçevesinde kâr payı dağıtım politikalarına ilişkin RSYO'ya tanınan yetkiler ve girişim şirketinin uyacağı hususlar.

6. Sonuç

R.S.Y.O.'nin gelişimi ve yayılmaları ilk kuruluş sermayelerinin derlenmesiyle çok yakından ilgilidir. Sermaye derleme sırasında birikimcinin; faiz gelirlerinin yüksek olması, döviz, altın, sermaye piyasası gibi seçenekler nedeniyle uzun süreli belirsizlik ve riskin olduğu bu kuruluşlara ilgi duyması güçtür.

Girişim Şirketlerine kamu kaynaklarından aktarım halinde; özelleştirme çalışmalarının hız kazandığı bugünlerde söz gelimi, siyasi çevrelerce kaynakların özel çıkarlar doğrultusunda kullanılması gibi çeşitli sorunlar yaratabilir.

R.S.Y.O. nin işlerlik kazanabilmesi katılımcı kuruluşların, kazançlarının bir bölümünü, bu kuruluşlarda kullanmaları halinde;

- Kurumlar Vergisinde,
- Gelir Vergisinde,
- Diğer Vergi Resim ve Harçlarda,
- Sosyal Sigorta Primlerinde,
- Çalışan Personel Sayısına Göre (istihdamı arttırmak amacıyla) bir vergi indirimi,
- Veya istihdama destek primi gibi, yararların sağlanması halinde bu gibi kuruluşların ilgi göreceği kuşkusuzdur.